

شهرنشینی در عصر بحران‌ها

حمیدرضا تلخایی
دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

ابتکار سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۳ در نامگذاری روز ۳۱ اکتبر هر سال (۱۷ آبان‌ماه) به عنوان «روز جهانی شهرها» فرصت مغتنمی برای دولت‌ها، نظام ملل متحد به ویژه برنامه اسکان بشر ملل متحد، سازمان‌های بین‌المللی مرتبط، جامعه مدنی و سایر ذی‌نفعان و فعالان شهری جهت اهتمام به توسعه پایدار شهری در سرتاسر جهان است. شهرها بیش از پیش در حال گسترده شدن هستند و به عقیده بسیاری از نظریه‌پردازان حوزه مطالعات شهری، همه چیز در حال شهری شدن است. حدود ۵۵ درصد از جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند. اقتصاد، سیاست، اجتماع، فرهنگی و از همه مهم‌تر محیط زیست، با حیات شهرها گره خورده است و در عین اینکه بحران‌ها از ماهیت وجودی شهرها ناشی می‌شوند، راه‌حل‌ها را نیز باید در درون شهرها جست‌وجو کرد. مطرح شدن رویکردها و نظریه‌های شهری نظیر شهر پایدار، فراگیر، تاب‌آور، زیست‌پذیر، شکوفه، سبز، اکولوژیک، هوشمند، فدره، نوشهرگرایی، دانش‌بنیان، یادگیرنده، دوستدار کودک، نوجوان و سالمند، و... انگاره‌هایی در راستای سامان بخشی به رشد غول‌آسایی است که توسط شهرها تولید و توسط شهروندان تجربه می‌شود.

بدون تردید امروز بحران «امنیت» یکی از چالش‌ها و دغدغه‌های شهروندیست، سیاست‌گذاران و مدیران کشوری و شهری است. امنیت طیف متنوعی از حوزه‌های فعالیت انسانی را دربر می‌گیرد، از امنیت جانی گرفته تا امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی. جنگ‌های تحمیلی و خانمان‌سوز تجلی آشکار ناامنی و کاهش تاب‌آوری اجتماعی و اقتصادی حیات شهرهاست که افزون بر شسته شدن کودکان، زنان و افراد شهری، نظیر جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، جنگ‌های غزه در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، جنگ در افغانستان و اوکراین، امنیت منطقه و جهان را نیز دستخوش بی‌ثباتی می‌کنند.

انسان شهری در حاضر به زامبی (zombie) و مرده متحرک بدل شده است. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در مقیاس جهانی، مقیاس‌های محلی را نیز در هم نوردیده و بمباران اطلاعات توسط بنگاه‌های رسانه‌ای (خواه لازم و غیرلازم) همراه با جهت‌دهی متناسب با اهداف قدرتمندان سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، شهروند امروز را غرق در اخبار و رویدادهای ناهنجار و ناخوشایندی می‌کند که هیچ نقشی در شکل‌گیری آنها نداشته است. با همه ترس‌ها و نگرانی‌های آینده زیست‌بشر در شهرها خواهد بود. باید امیدوار بود و برای آنها چاره اندیشید. شهرهای کشور ما نیز خارج از این چالش‌ها نیست و نیازمند نگاهی مدبرانه به آنهاست. به‌طورکلی مهم‌ترین مشکلات و چالش‌هایی توسعه فضایی شهرهای کشور به شرح زیر است.

- ظهور شهر- مناطق چند میلیونی با گستره‌های فضایی به شدت در حال رشد متاثر از عوامل کلان و خرد نظیر جهانی شدن، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، تمرکزگرایی سیاست‌های دولت و... - کاهش اهمیت اقتصادی و اجتماعی شهرهای کوچک در سلسله‌مراتب شهروندی کشور به دلیل تغییر ابزارهای اقتصادی فضایی به نافضایی (دیجیتال).

- پدیدار شدن چالش‌های زیست‌محیطی نظیر آب مصرفی و آلودگی هوا از یک سو و مخاطرات محیطی نظیر زلزله و سیل از سوی دیگر که منجر به جابه‌جایی و مهاجرت‌های گسترده در مقیاس کشور شده است.

- افت کیفیت زندگی در فضاهای شهری به دلیل مسائل ناشی از ازدحام جمعیت و وسایل نقلیه موتوری.

- تغییر شدید ساختار فیزیکی و هویتی جمعی محله‌ها و جایگزین شدن آن با معیارهای فردی (فردیت).

- کالایی شدن فضا و تغییر معیارهای ارزش‌گذاری مکان از مباحث هویتی (اجتماعی- فرهنگی- تاریخی) به مباحث اقتصادی.

مدیرمسئول:

محمد امین ایمانجانی

سرمدیر:

مسعود فروغی

تلفن و فکس:

۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)

کد پستی:

۱۱۳۵۳۳۸۱۶

چاپ:

چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

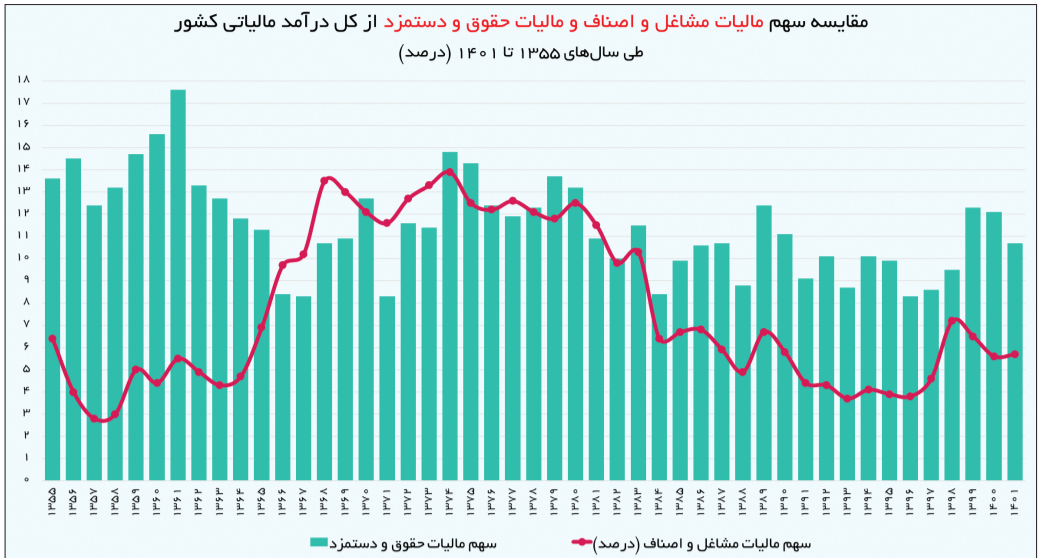
خیابان حافظ، پایین‌ترین تراز جمهوری

روبه‌روی ساختمان بورس

ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

توان بالای مشاغل در کاهش پرداخت مالیات

چرا سازمان مالیاتی نباید در مقابل اصناف عقب‌نشینی کند؟

نسبت سود فعالیت مشاغل مختلف در سال ۱۴۰۱	شرح فعالیت	اینستاکد
۲۸٫۸	واردات انواع برنج (عمده‌فروشی)	۲۰۱۰۳۲
۱	انواع میوه و مرکبات (خرده‌فروشی در میادین میوه‌وتیوه‌بار)	۲۰۱۰۱۷
۱٫۵	خرده‌فروشی انواع گوشت قرمز و سفید در میادین میوه و تره بار	۲۰۳۰۱۷
۸	انواع آجیل، خشکبار و میوه خشک	۲۰۳۰۱۳
۳٫۷۹	تولید انواع سنگ‌های ساختمانی	۲۴۰۰۱۱
۲٫۹۴	تولید انواع سیمان	۲۴۰۰۲۱
۴	داروخانه‌ها	۲۰۷۰۰۱۳
۳	انواع قالی، قالیچه دستباف	۲۰۹۰۱۷۱
۳	انواع گوشی ثابت و تلفن همراه	۲۱۶۰۱۴
۲٫۴	انواع محصولات فلزی و آهنی و... (آهن‌فروشان)	۲۱۹۰۰۱۳
۱۵	انواع هتل، هتل آپارتمان و هتل ۵ ستاره	۳۰۵۰۰۱۰
۱۵	پزشکان عمومی	۳۱۵۰۴۱۰
۱۱	بیمارستان درجه یک	۳۱۶۰۰۱۰

گزارش

چرا لغو روادید منجر به توسعه گردشگری ایران نشد؟

بین بخشی را تسهیل کند و ناهماهنگی‌های به وجود آمده میان دستگاه‌ها را بهبود بخشد. وضعیت فعلی نشان از عدم رعایت خواسته‌های تخصصی برخی دستگاه‌ها برای اجرای سیاست‌های لغو روادید دارد. بنابراین در راستای رفع موانع این حوزه پیشنهاد‌های ذیل مفروض است:

۱ با توجه به اینکه دسترس پذیری سفر برای خانوارهای ایرانی محدود و ناکافی است، لازم است تا اولویت دولت در حوزه گردشگری به صورت هدفمند و در وهله اول به گردشگری داخلی اختصاص یابد و سپس با توجه به ظرفیت‌های موجود، با بخش بندی بازار و توجه به اشتراکات فرهنگی، به گردشگری ورودی اختصاص یابد. لذا رویکرد وزارت در قبال طرح‌های لغو روادید باید همراستا با تقویت و توسعه گردشگری داخلی صورت گیرد تا نتیجه مطلوبی به دست آید.

۲ پیشبرد سیاست لغو روادید نیازمند هم‌افزایی دستگاه‌ها، توجه به ملاحظات تخصصی و مشخص کردن جایگاه هر دستگاه در تناظر با فعالیت‌های این حوزه است. لذا لازم است تا شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری، نگاهت نهادی و تقسیم کار بین دستگاه‌ها را تادین و به تصویب هیات وزیران برساند. در کنار سیاست لغو روادید باید به سیاست‌های دیگری همچون تقویت زیرساخت‌های رفاهی خدماتی، راهکارهای مقابله با محدودیت‌های بین‌المللی و... نیز پرداخت تا امکان عملیاتی‌سازی لغو روادید ممکن شود. لغو روادید با پیامد احتمالی افزایش تقاضای سفر همراه است. لذا باید برای پاسخ به آن از ظرفیت‌های بخش خصوصی استفاده بهینه کرد.

۳ ارائه طرح‌های پیشنهادی برای لغو روادید با سایر کشورها باید با توجه به برنامه‌ای جامع، هدفمند و آینده‌نگرانه صورت گیرد که ملاحظات کارشناسی، امنیتی، فرهنگی و اقتصادی را شامل شود. شایان ذکر است توسعه گردشگری ورودی بدون توجه به الزامات گردشگری داخلی ممکن نخواهد شد. لذا لازم است تا سیاست لغو روادید با ملاحظات و سنجه‌هایی همچون اشتراکات فرهنگی و مذهبی، نبود موانع امنیتی مانند وجود گروه‌های معاند در کشور هدف، دارا بودن آستانه جمعیتی متناسب با کشور ایران، عدم رسوب گردشگران کشورهای هدف پس از ورود به کشور و همراستا بودن سیاست‌های این کشورها با جمهوری اسلامی ایران تنظیم شود.

کاهش مالیات مشاغل با افزایش سقف تبصره ماده ۱۰۰ و تعدیل ضرایب

همانگونه که ذکر شد طبق قانون مودیانی می‌توانند از ظرفیت تبصره ماده ۱۰۰ استفاده کنند که مجموع فروش آنها حداکثر ۱۰ برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) ق.م.ا باشد. با وجود این، این سقف در سال‌های اخیر با مصوبه شورای عالی اقتصادی سران قواویند (ل) تبصره ۶ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲، با رشد ۱۰ برابری، به ۱۰۰ برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) ق.م.ا (۷۲٫۶ میلیارد تومان) افزایش یافته است و در سال ۱۴۰۱، ضرایب نسبت سود فعالیت، به‌طور جدی تعدیل شد. این درحالی است که برخی از مودیان با علم به آگاهی سازمان امور مالیاتی از اطلاعات گردش مالی دستگاه‌های کاربخوان، بسیاری از فعالیت‌های خود را خارج از شبکه پرداخت رسمی و با روش‌هایی نظیر کارت به‌کارت، تهاتر، دریافت سکه و ارز و... انجام می‌دهند و مالیات پرداختی خود را کاهش می‌دهند.

عقب‌نشینی سازمان مالیاتی در مقابل جمععات، لابی‌ها و نامه‌ها

در مقابل سازمان امور مالیاتی برای مقابله با این فرار مالیاتی آشکار با وجود در اختیار داشتن اطلاعات قوت کافی ندارد. تعداد زیاد مودیان مشاغل و ارتباطات گسترده آنان با نمایندگان مجلس و مسئولان، راه تحقق عدالت مالیاتی را دشوار ساخته است. ارسال نامه به رئیس‌جمهور، تجمعاتی مانند تجمع در محله امین‌حضور تهران در سال ۱۴۰۱ و... در اعتراض به مالیات و عقب‌نشینی سازمان امور مالیاتی مصادیقی از مسیر سخت‌اصلاح‌حالیات مشاغل است. با وجود این محمد‌های سبحانیان، رئیس کل سازمان امور مالیاتی اعلام کرد که در سال ۱۴۰۲ مالیات مقطوع موضوع تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم حدود چهار میلیون نفر از اصناف و مشاغل با عدد صفر قطعی و نهایی شد.

پی‌نوشت

این کد برای ساماندهی و افزایش دقت طبق بندی فعالیت‌های اقتصادی اختصاص داده شده است. کد اینستا، فعالیت‌ها را به سه دسته تولید، بازرگانی و خدمات تقسیم می‌کند و در واقع، نوع فعالیت افراد را به صورت دقیق تعریف می‌کند.

علی‌ملکی‌زاده
کارشناس حوزه مالیات

مالیات منبع پایدار و سالم تامین مالی دولت است؛ علاوه بر آن پیامدها و کارکردهای دیگری نیز دارد که بر عوامل و متغیرهای اقتصادی اثر می‌گذارد. فرار و تبعیض مالیاتی در مورد قشر خاصی از فعالان اقتصادی موجب کاهش انگیزه پرداخت مالیات‌های سالیانه می‌شود. از جمله بخش‌هایی که حسب اطلاعات مالی و بررسی‌ها بالاترین فرار مالیاتی را به نسبت درآمدشان دارند اصناف و مشاغل کشورند. با وجود این دولت و سازمان امور مالیاتی مساعدت زیادی برای کاهش مالیات پرداختی مشاغل داشته‌اند.

ظرفیت تبصره ماده ۱۰۰، کمکی ویژه به مشاغل

یکی از مواردی که به وضوح و البته به‌طور قانونی به عنوان مساعدت برای پرداخت مالیات و تنها برای مشاغل در نظر گرفته شده است امکان عدم ارائه اظهارنامه یا استفاده از تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم است. در متن این تبصره آمده است: «سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند برخی از مشاغل یا گروه‌هایی از آنان را که میزان فروش کالا و خدمات سالانه آنها حداکثر ۱۰ برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون باشد از انجام بخشی از تکالیف از قبیل نگهداری اسناد و مدارک موضوع این قانون و ارائه اظهارنامه مالیاتی معاف کند و مالیات مودیان مذکور را به صورت مقطوع تعیین و وصول نماید.» این تبصره به سازمان مالیاتی مودیان کمک می‌کند تا فرآیند وصول مالیات سریع‌تر و آسان‌تر شود و سازمان مالیاتی با توجه به کمبود نیرو در مقایسه با حجم پرونده‌ها و مودیان مالیاتی برای سادتر شدن کار و نگه داشتن اسناد و مدارک برای تهیه اظهارنامه، متحمل هزینه و ناراضی نشوند. اما این تسهیل نباید به‌گونه‌ای باشد که موجب انحراف زیاد از عدالت شود و مشاغل نیز نباید از این فرصت سوء استفاده کنند.

روش قطعی کردن پرداخت مالیات برای مشمولان تبصره ماده ۱۰۰

با توجه به اینکه اصناف مشمول تبصره ماده ۱۰۰، اسناد و مدارک اظهارنامه ارائه نمی‌دهند سازمان امور مالیاتی باید برای تشخیص میزان درآمد (سود) اشخاص حقیقی فعال در مشاغل کشور جهت تعیین مالیات روشی را معین کند. سازمان امور مالیاتی با اختصاص ضریبی به هر «اینستاکد» یا کد اینستا، سود فعالیت اقتصادی هر مودی را بابت رسته شغلی مورد فعالیت مودی مشخص می‌کند. سپس با مینا قرار دادن رقم به دست آمده مالیات مودی را مشخص می‌کند، یعنی ضریب مذکور در مبلغ فروش مودی ضرب و میزان درآمد (سود) فعال اقتصادی برآورد می‌شود.

نسبت سود فعالیت بسیاری از اینستاکدها پایین‌تر از حد واقعی است

بررسی‌ها نشان می‌دهد نسبت سود فعالیت اکثر اینستاکدها پایین‌تر از حد واقعی است و ضرایب تعیین شده سخاوتمندانه است. به همین دلیل بسیاری از مودیان با فروش‌های نسبتاً بالا در تلاشند خود را مشمول تبصره ماده ۱۰۰ کنند تا علاوه بر عدم نیاز به ارائه اظهارنامه، از کاهش مالیات پرداختی با ضریب کمتر از حد حقیقی برخوردار شوند. در جدول زیر چند نمونه از نسبت سود فعالیت مشاغل مختلف در سال ۱۴۰۱ براساس جداول ارائه شده در سایت سازمان امور مالیاتی کشور آورده شده است.

